

Dosarul nr. 2ra-308/19

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (V. Muntean)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (I. Secrieru, A. Danilov. Iu. Cimpoi)

ÎN C H E I E R E

27 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Oxana Levițcaia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de către Oxana Levițcaia, s-a casat parțial hotărârea din 15 mai 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău și s-a emis în această parte o hotărâre nouă, în rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut

c o n s t a ț ă :

La data de 16 februarie 2015, Oxana Levițcaia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că aproximativ 5 ani de zile, începând cu 16 septembrie 2009 până la 29 ianuarie 2015, a durat examinarea cauzei civile intentată la cererea sa de chemare în judecată și SRL „Oxauri Com” împotriva Aureliei Chicuş cu privire la excluderea asociatului societății cu răspundere limitată și repararea prejudiciului material, care în esență nu prezenta o cauză complicată sau complexă, în rezultatul căreia a avut de suferit atât material, cât și moral.

În contextul expus, cu referire la prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 „Privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești”, a solicitat reclamanta Oxana Levițcaia constatarea încălcării dreptului său la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile la acțiunea înaintată de către ea și SRL „Oxauri Com” împotriva Aureliei Chicuş cu privire la excluderea asociatului societății cu răspundere limitată și repararea prejudiciului material, cu dispunerea încasării din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 15.000 de lei cu

titlu de prejudiciu material, ce constă din cheltuieli de asistență juridică, de transport și timpul de muncă efectiv pierdut și 50.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 15 mai 2015 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, acțiunea a fost admisă în parte, fiind constatată încălcarea dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile la acțiunea înaintată de către Oxana Levițcaia și SRL „Oxauri Com” împotriva Aureliei Chicuş cu privire la excluderea asociatului societății cu răspundere limitată și repararea prejudiciului material, cu dispunerea încasării din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul Oxanei Levițcaia a sumei de 5.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prima instanță și-a motivat soluția prin faptul că la examinarea cauzei civile depuse de către Oxana Levițcaia și SRL „Oxauri Com” împotriva Aureliei Chicuş cu privire la excluderea asociatului societății cu răspundere limitată și repararea prejudiciului material, reclamantei Oxana Levițcaia i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, prin ce a avut loc o violare a prevederilor Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și ale art. 6§1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, or, prin examinarea timp îndelungat a cauzei civile enunțate supra, ultimei i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare.

A stabilit prima instanță că prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Totodată, a reținut prima instanță că amânările generate de comportamentul reclamantei și a reprezentatului acesteia, a dus la tergiversarea examinării cauzei pe o perioadă cumulativă de aproximativ 1 an și 5 luni.

A concluzionat prima instanță că reieșind din circumstanțele cauzei, Oxanei Levițcaia i-a fost încălcat dreptul la examinarea cauzei în termen rezonabil prin ce i-a fost cauzat un prejudiciu moral, însă în opinia instanței suma de 50.000 de lei solicitată de către prima cu titlu de despăgubire este exagerat de mare și nu corespunde caracterului și gravității suferințelor psihice suportate de către aceasta prin tergiversarea examinării cauzei civile depuse de către Oxana Levițcaia și SRL „Oxauri Com” împotriva Aureliei Chicuş cu privire la excluderea asociatului societății cu răspundere limitată și repararea prejudiciului material, dispunând în acest sens încasarea din bugetul de stat în beneficiul reclamantei a sumei de 5.000 de lei, care este una echitabilă și rezonabilă ca mărime.

Referitor, la pretenția Oxanei Levițcaia privind încasarea sumei de 15.000 de lei cu titlu de prejudiciu material, prima instanță a notat că reclamanta nu a prezentat probe justificative ce ar demonstra suportarea de către aceasta a cărorva cheltuieli legate de tergiversarea examinării cauzei civile sus-enunțate.

Prin decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de către Oxana Levițcaia, s-a casat parțial hotărârea din 15 mai 2015 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, în partea reparării prejudiciului moral și s-a emis în această parte o hotărâre nouă, prin care s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Oxanei Levițcaia suma de 20.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut.

Instanța de apel și-a motivat decizia prin faptul, că ținând cont de natura dreptului lezat, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate de către Oxana Levițcaia, de circumstanțele și complexitatea cauzei, precum și de conduita instanței de judecată și

importanța procesului, prima instanță corect a ajuns la concluzia de a admite pretenția reclamantei privind repararea prejudiciului moral, însă greșit a dispus încasarea acestuia din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor, precum și suma despăgubirii morale în mărime de 5.000 de lei fiind una mică și nu corespunde caracterului și gravității suferințelor psihice suportate de către reclamantă, din care considerente a concluzionat instanța de apel de a dispune încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Oxanei Levițcaia a sumei de 20.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, fiind una echitabilă și rezonabilă ca mărime.

La caz, a precizat instanța de apel că reieșind din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în material duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral în cauzele contra Republicii Moldova variază între 1.000 și 2.500 de Euro pentru 5 sau 10 ani.

La data de 22 noiembrie 2018, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 15 mai 2015 a Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii ca neîntemeiată.

În susținerea recursului Ministerul Justiției a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

La data de 22 ianuarie 2019, în adresa Oxanei Levițcaia a fost expediată copia recursului declarat de către Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La data de 04 februarie 2019, Oxana Levițcaia a depus referință, solicitând să fie considerat inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției, cu menținerea deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, pe care o consideră legală și întemeiată, invocând că instanța de apel a verificat minuțios toate circumstanțele, care au importanță pentru soluționarea justă a litigiului, dând o apreciere corectă suportului probatoriu al cauzei.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile și obiecțiile din referința depusă, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției este inadmisibil, din motivele ce succed.

Articolul 431 din Codul de procedură civilă consemnează în alineatul (2) că, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

În conformitate cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Conform art. 434 în alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediat în adresa Ministerului Justiției la 22 octombrie 2018 (f.d. 144), însă nu se atestă date când a fost recepționat de către recurent.

Totodată, din conținutul recursului rezultă că Ministerul Justiției a făcut cunoștință cu decizia recurată la 25 octombrie 2018.

În această ordine de idei, se constată, că în speță, calea de atac a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 22 noiembrie 2018.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate.

Or, conform prevederilor art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să fie dactilografiată și trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate, solicitările recurentului, propunerile respective.

Analizând cuprinsul cererii de recurs depusă de către Ministerul Justiției, completul de admisibilitate evocă faptul că argumentele invocate în recurs, în esență, sunt similare alegațiilor inserate în referința depusă împotriva cererii de chemare în judecată a Oxanei

Levițcaia, și explicațiilor date de către reprezentantului recurentului-pârât în cadrul ședințelor primei instanțe din 06 mai 2015, 12 mai 2015 și din 15 mai 2015, asupra cărora Curtea de Apel Chișinău s-a pronunțat deja în modul corespunzător (f.d. 24-25, 38-41).

Astfel, se deduce că cererea de recurs *de facto* este o transpunere a motivelor din cererea de apel.

Prin urmare, acestea nu pot fi reținute de către completul de admisibilitate, deoarece recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat.

La acest capitol, instanța de recurs atestă că recurentul nu a evidențiat în cererea de recurs formulată memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se doar la reiterarea unor circumstanțe care au fost supuse examinării în ordine de apel.

În acest sens, urmează a se evidenția faptul că nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Astfel, este de menționat că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera nelegalitatea hotărârii.

În această ordine de idei, instanța de recurs constată că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiul prevăzut de art. 386 alin.(1) lit. b) din Codul de procedură civilă, aplicabil doar procedurii de apel și nu se regăsesc în art. 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului.

Mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma art. 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Ministerul Justiției nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel.

Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanțele de judecată ierarhic inferioare, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67).

La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de către Ministerul Justiției nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că prezenta cerere de recurs a fost depusă după ce Ministerul Justiției a avut posibilitatea de a fi auzit de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea mutatis mutandis „Levages Prestations Services” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 23 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurentului i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher împotriva Cehiei, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în baza art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Oxana Levițcaia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Judecătorii

Valeriu Doagă

Dumitru Mardari

Mariana Pitic